

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/biografie/1918-1939/kadra/a-c/jan-kazimierz-boguslawski/50458,Jan-Boguslawski.html>
2023-09-23, 19:37

mjr. piech. Bogusławski Jan Kazimierz. Urodzony 20 I 1902 w Poznaniu, syn Teodora i Marii z d. Stencel. Uczęszczał do Gimnazjum Marii Magdaleny w Poznaniu, w 8 klasie opuścił szkołę, wstępując do oddziału powstańczego. 4 IV 1919 decyzją Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu zostało mu przyznane świadectwo dojrzałości. Do WP wstąpił 20 I 1919, wg materiałów z CAW wcielony został do 5 komp. Baonu Jarocińskiego. Wg informacji Bogusławskiego z 15 I 1940 (IPMS) został wówczas kierownikiem kancelarii w Sztapie VI Okręgu Wojskowego (Jarocin). Od kwietnia przydzielony do baonu zapas. 12 Pułku Strzelców Wielkopolskich (IPMS) lub 15 VI 1919 przydzielony do 9 komp. 8 Pułku Strzelców Wielkopolskich (CAW). Jeszcze w czerwcu 1919 wyruszył w składzie 9 komp. 62 Wielkopolskiego Pułku Piechoty na front wielkopolski południowy, następnie północny. Od września do grudnia 1919 był uczniem w Szkole Podoficerskiej przy 8 Pułku Strzelców Wielkopolskich. 1 XII awansował na st. strzel. W marcu 1920 przerzucony z 62 p.p. na front ukraiński - ofensywa kijowska, w końcu maja na froncie białoruskim. Od 1 IV 1920 w stopniu kpr. Był dcą drużyny w 3 komp., od czerwca 1920 jako plutonowy był zcą dcy 1 plut. w 3 komp. 62 p.p. Uczestniczył w walkach w kontrofensywie pod Mińskiem aż po Berezynę, następnie w odwrocie do Baranowicz. Podczas odwrotu zachorował na dyzenterię, początkowo leczony w Pociągu Sanitarnym nr 5, następnie w szpitalu w Dęblinie, później w Bydgoszczy.

Wyróżniony Krzyżem Walecznych, który został mu przyznany rozkazem dcy 15 Dywizji Wielkopolskiej (L. 35/21). Opis czynu stanowiącego podstawę wniosku: „Sierz. Bogusławski w trakcie ofensywy na Ukrainie i Białorusi, podczas walk pod Pleszczenicą 30 V 1920 w sytuacji kiedy atakujące npla 1, 2 i 3 komp. 62 p.p. straciły dowódców, pojął natychmiast ważność sytuacji i poprowadził linię do dalszego ataku. Nieprzyjaciel próbował obejść linię polską, lecz sierż. Bogusławski przejrzał ruchy nieprzyjaciela i uderzeniem flankowym zniszczył ten zamiar, zadając mu ciężkie straty. Nieprzyjaciel został wyparty ze swych przygotowanych pozycji na wzgórzach, skąd prażył dotąd poruszającą się naprzód linię gęstym ogniem”. Powróciwszy do linii, służył przejściowo w komp. uzbrój, baonu zapas. 62 p.p., w styczniu 1921 przydzielony do komp. minerskiej 62 p.p. jako sierżant szef.

5 IV 1921 został odkomenderowany na kurs do Wielkopolskiej Szkoły Podchorążych Piechoty, który ukończył 11 XI 1921 w stopniu pchor. z wynikiem bardzo dobrym i lokatą 6. Przydzielony do 55 Poznańskiego Pułku Piechoty w funkcji młodszego ofic. 5 komp., skąd 30 I 1922 przeszedł do Wielkopolskiego Baonu Szkolnego w Śremie na funkcję instruktora. Służył w nim do września 1925. 26 II 1922 mianowany został ppor. (ze starsz. od 1 XII 1921), awans do stopnia por. nastąpił w kwietniu 1924 (ze starsz. z 1 XII 1923).

Oceniany w 1923 na podstawie przebiegu 2-miesięcznego kursu doszkoleniowego:

„Charakter stały, spokojny, ambitny, orientuje się dobrze [ale] brak samodzielności, poczucie obowiązku małe, nierówno pilny, skłonność do alkoholu, przed frontem energiczny i pewny siebie. Potrzebuje kierującej ręki – tak w służbie jak i poza służbą”.

O przebiegu dalszej służby Jana Kazimierza Bogusławskiego wiadomo, że od września 1925 do 19 III 1930 służył ponownie w 55 Poznańskim Pułku Piechoty jako młodszy ofic. komp. i ofic. mat. 18 III 1930 rozkazem MSWojsk został przeniesiony do służby w KOP jako dca komp. w Baonie „Sienkiewicz” Pułku „Sarny” Brygady KOP „Polesie”. W KOP służył do 19 III 1934, skąd przeszedł do 74 Górnośląskiego p.p. na dcę komp. i dcę dywizyjnego kursu dla podof. nadterminowych. Awansował do stopnia kpt. 29 VI 1935 (ze starsz. z 1 I 1935). W marcu 1937 odkomenderowany został na XIII kurs inf.- wyw. Oddz. II SG, po ukończeniu którego skierowany został na 2-miesięczną praktykę trwającą do 15 V 1937 do Referatu „Niemcy” w Wydz. IV Oddz. II SG. W lipcu 1937 pełnił funkcję ofic. wywiadowczego 27 p.p. 7 DP w Częstochowie. Następnie służył w 74 p.p. do 12 VI 1938, kiedy został przeniesiony do Oddz. II SG. 4 VII 1938 wyznaczony został referentem Oddz. B w Samodzielnym Referacie „Niemcy” Wydz. IV (Studiów). W lutym 1939 wykładał na XV kursie inf.-wyw. Oddz. II SG w dziale „Niemcy” i „Słownictwo obce”. 12 III 1939 odkomenderowany został do Niemiec celem doskonalenia się w jęz. niemieckim.

We wrześniu 1939 w Oddz. II SG NW jako referent w Samodzielnym Referacie „Niemcy” kierowanym od lutego 1939 przez ppłk. dypl. Stanisława Bienia. 6 IX wyjechał z Warszawy w składzie SG NW. Drogą przez Brześć nad Bugiem - Uściług - Włodzimierz Wołyński - Łuck - Werbę - Zbaraż - Kołomyję dotarł 16 IX do Jabłonowa. Po napaści ZSRS na Polskę, rankiem 18 IX na rozkaz szefa Oddz. II Szt. NW przekroczył w Kutach granicę rumuńską. Do 23 IX pozostawał w Vatra Dornei w składzie Oddz. II SG NW, następnie w obozie internowania w Drâgășani, skąd 15 XI 1939 uciekł do Bukaresztu. 22 XI otrzymał paszport i po załatwieniu wiz wyjechał drogą przez Belgrad - Ateny, skąd popłynął statkiem „Warszawa” i 3 I 1940 wylądował w porcie w Marsylii, a 6 I zameldował się na Stacji Zbornej Bessieres w Paryżu.

W opinii płk. Smoleńskiego z listopada 1939: „Bardzo dobry ewidencjonista niemiecki, nadaje się do użycia w Oddz. Inf.-Wyw. W.J., w pracy Oddziału II obecnie mniej potrzebny”.

Informacja o dalszych losach jest fragmentaryczna. Po klęsce Francji pozostał na tym terenie i był aktywny w POWN, używał ps. „Bertrand”. Awansował do stopnia mjr. w 1944. W POWN pełnił funkcję m.in. oficera do specjalnych zleceń. Przedstawiony do odznaczenia Virtuti Militari, we wniosku napisano: „[...] osobiście przewoził bardzo ważne dokumenty i instrukcje. Z ramienia szefa głównego POWN odwiedzał różne grupy POWN narażając się stale w swoich częstych podróżach. W lipcu 1944 został aresztowany, w czasie przesłuchania skatowany, nie wydał tajemnic organizacyjnych. Deportowany do Niemiec”. Naczelny Wódz zakwalifikował mjr. Bogusławskiego do odznaczenia Krzyżem Walecznych. Wojnę przeżył i wg niejasnych informacji miał organizować polski wywiad prawdopodobnie już na terenie okupowanych Niemiec. Wiadomo, że w 1951 przebywał na terenie Wlk. Brytanii. Dalszych losów nie ustalono.

Odnaczenia:

Krzyż Walecznych - dwukrotnie (1921 i 1945),

Srebrny Krzyż Zasługi (1938),

Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921 (1928),

Medal 10-lecia Odzyskanej Niepodległości (1928),

Brązowy Medal za Długoletnią Służbę (1938).

Opracował: **Tadeusz Dubicki, Andrzej Suchcitz**. Tekst ukazał się w: Oficerowie wywiadu WP i PSZ w latach 1939-1945, Tom II, Warszawa 2011, s. 26-28.